

Plačati vsak četrtak in
v Mariboru s poštno vred ali
na dom za celo leto 32 din.,
pol leta 16 din., četrt leta
8 din. Izven Jugoslavije
16 din. Naročnina se pošlje
na upravištvu „Sloven-
skega Gospodarja“ v Ma-
riboru, Koroska cesta 5.
Plačati se dopušča do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-30 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroska cesta št. 5. Roka-
pisal se ne vračajo. Upravi-
ništvo sprejema naročnine,
inzerate in reklamacije.
Cene inzeratov po dogo-
voru. Za večkratno ogledno
primeren popust. Nezapri-
teklamacije so poštno
proste.
Čekovni račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.666.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

40. številka.

MARIBOR, dne 2. oktobra 1934.

58. letnik.

Delo za pravi mir.

Kmalu bo minilo pet let, odkar je bil določen pa-
riški mirovni dogovor, ki so ga sestavile takozvane
zmagovite države in so ga premagane države hoče-
noč morale podpisati. Ta mir je kmalu naletel na veliko
razočaranje pri zmagovalcih ravno tako kot pri prema-
gancih. Pariški mir se upravičeno imenuje »oboroženi
mir«, ker je pustil Evropo v orožju in v vseh nevar-
nostih in netivih nove vojne. Razočaranje, ki je kmalu
nastopilo, je razbilo tudi zavezništvo velesil. Najprej se
je umaknila Amerika in ni hotela sodelovati niti v Ligi
ali Zvezi narodov, ki je delo njenega pokojnega pred-
sednika Wilsona, kmalu za njo je pa prišla Anglija in
njena politika se je začela čisto tako ostro obračati proti
Franciji, da je svet že s strahom pričakoval od te strani
nove, usodepolne spore.

V splošnem velikanska nesreča svetovne vojne na-
rodom vedno bolj odpira oči in ves svet si je že danes
na jasnem, da so vojne posledice strahovito udarile
zmagovalce kakor premagane. Evropa potrebuje boljše
in iskrenje temelje miru in o tem se je začelo resno
razmišljati in delati na letošnjem jesenskem zasedanju
Društva narodov. Amerika je že dolgo poprej odločno
in temeljito opominjala Evropo, naj vendarle uredi v
spravi in sporazumu svoje notranje razmere, ker dru-
gače za njo ni obnove in bodočnosti, od Amerike pa ni
pričakovati ne zblizanja, ne sodelovanja in tudi ne pri-
zanesljivosti pri iztirjevanju dolgov. Eden od zelo vpliv-
nih ameriških voditeljev in politikov je nedavno dejal,
da je vojna za to nastala, ker v mnogih državah niso
odločevali narodi, ampak protiljudski oblastniki, ki
imajo od vojne tudi svoje velike dobičke. Temu je še
dodal, da vojne tako dolgo ne bodo izključene, dokler v
vseh državah ne odloči ljudstvo in ne postavi svojih
ljudi na čelo držav. Ravno pod pritiskom ljudske volje
se polagajo sedaj pri Društvu narodov temelji pravega
miru. Anglija in Francija sta dobili prave ljudske za-
stopnike za državne krmarje in te dve državi stojita dan-
es na čelu pravega mirovnega pokreta.

Med naziranjem teh dveh držav o miru in varnosti
je razlika, ki pa ni tako velika, da se ne bi dala izravnavati
ker je iskrena želja za mir močna in živa na obeh stra-
neh. Obe državi soglašata najprej v tem, da svet ne
more priti do miru, dokler tiči v orožju, radi Nemčije,
kjer nacionalisti vedno močneje vpijejo po maščevanju,
pa posveča Francija večjo važnost vprašanju varnosti
posameznih držav, kot pa Anglija. Prvotno je hotela
Francija veliko varnostno jamstveno pogodbo vseh
kulturnih držav in v okvirju te splošne varnostne po-
godbe delne pogodbe med poedinimi državami pod nad-

zorstvom Društva narodov. Anglija ni polagala važnosti
na medsebojne državne pogodbe, ampak je skušala
predlagati v zjamčenju miru splošno razorožitev in
mednarodno razsodišče za vse spore med državami.

Tekom razgovorov sta se pa v poštenem zavze-
manju za trajni mir združila oba predloga v posebnem
načrtu, kateremu se določa kot namen: zjamčiti svetu
trajni mir in varnost narodom, kojih obstoj in zemlja
je v nevarnosti; vzpostaviti način in postopanje, ki omo-
gočuje mirno rešitev vseh sporov, ki bi mogli nastati
med člani mednarodnega občestva, ter dovoljuje kaz-
novanje morebitnih mednarodnih zločincev; končno pa
uresničiti v smislu narodnoobveznih pravil zmanj-
šanje oboroževanja.

Načrt razsodišstva v svrhu preprečitve vojne pa
hoče doseči, da se prepreči vsaka nadaljna vojna in da
bi bila vojna dovoljena samo: 1. kot obramba proti na-
padu in 2. kot kazenski pohod proti napadalcu. Kdo je
napadalec, ugotovi in določi svet Društva narodov so-
glasno, ako pa takega soglasja ni, bo svet pozval obe
državi, ki sta v sporu, da ustavita vse sovražnosti in vse
priprave za vojno, dokler se spor končno javno ne
razsodi. Ako bi se pa država temu pozivu ne pokorila,
se jo smatra brez vsega za napadalca in zadene jo pri-
merna kazen, ki ni samo gospodarske in denarne, am-
pak tudi vojaške narave. Za kaznovanje napadalcev pa
najsibo gospodarsko ali vojaško — morajo prispevati
vsi člani Zveze narodov po določili in razdelitvi pri-
spevkov in bremen od strani zveznega sveta. Med posa-
meznimi državami se lahko sklenejo posebne pogodbe,
ki pa morajo ostati v obsegu in duhu zvezinih pravil
ter podpirati Društvo narodov in ki izgubijo svoj po-
men in svojo veljavnost, ako z Društvom narodov in z
njegovimi pravili niso v soglasju.

Vsa ta določila pa imajo svoj pomen in se dajo iz-
javljati seveda le tedaj, če začnejo države enkrat s te-
meljitim razoroževanjem. Za prihodnje leto v juniju je
namenjena splošna svetovna razorožitvena konferenca
in do tega časa bode pač delo za pravi mir napredovalo
v toliko, v kolikor bodo zanjogli posamezni narodi v
svojih državah uveljaviti svojo voljo ter od vladnih
med odstraniti protiljudske in samo za svoje dobičke
zavzete politike in oblastnike.

Ciganska vprašanja.

Radič o ciganih.

Dne 21. t. m. je zborovala Radičeva stranka v Re-
čici pri Karlovcu na Hrvaškem. Kot glavni govornik je
nastopil Radič sam, ki je med drugim pobijal tudi ne-

strpnost ljudi z ozirom na delovanje sedanje vlade. —
Ljudje bi radi v nestrpljivosti, da bi se koj čez noč vse
preokrenilo v državi in Radič je rabil kot odgovor na
ljudsko nestrpnost tole primeri: Kako ste vi seljaki v
Rečici v gospodarstvu strpljivi ter pametni. Niste kakor
cigan, ki zvečer njivo zorje, zjutraj pa jo že pride vpra-
šat: Kje je kruh?

Kaj in kako so cigani?

Cigani so potepuški narod, ki se je iz Azije raz-
kropil po celim svetu. Cigan nima nikjer stalnega bi-
vališča, ampak je danes tu, jutri tam. Z delom se še go-
tovo ni pretegnil niti eden cigan. Če bo malo prijel za
delo, že hoče imeti takoj masno plačilo. Poleg nestalno-
sti in lenobe se še odlikujejo cigani posebno po vse-
stranski nepoštenosti. Cigan je pa tudi krvočlen. —
Hrvat in Srbi pravijo, ako se ciganu posreči, da se pri-
plazi do oblasti, je zmožen, da da obesiti svojega last-
nega očeta na sredi mestnega trga.

Vladni cigani v Jugoslaviji.

Naša Jugoslavija je precej udarjena s šibo cigan-
ske nadloge. Koj po preobratu so se pri nas pociganili
nekateri Srbi, Hrvati in Slovenci ter se priplazili do
vrhovne državne oblasti. Ti pociganjeni vladni cigani
so dobro znani vsakemu kmetu in ti so: Pašič, Pribiče-
vič in dr. Žerjav. Ta družba ni orala, ni delala in gospo-
darila, ampak samo vedno gledala v državne blagajne
in vpraševala: Kje je kruh — a ne za druge — za pod-
ložne, ampak za njihov lastni — pociganjeni žep. Pašič
Pribičević-Zerjavova družba ni jemala državnega kru-
ha po volji naroda, ampak so se obnašali pri tem pos-
lu kot pravi cigani, ki tudi ne znajo ločiti med svojo in
tujo lastnino.

Nepoštenost teh vladnih ciganov je narasla v mi-
lijone in milijone. Sedanja vlada si je stavila kot eno
prvih nalog, da spravi pred sodišče radi ciganskega
gospodarstva z državnim denarjem in to Pašičevega
sinka Radeta in Pašičeve ljubčke, bivše ministre: dr.
Velizarja Jankoviča, dr. Lazarja Markoviča in Kojiča.

Ti vladni cigani niso samo lenuharili in se premi-
kali iz enega ministrskega stolčka na drugega ter se
ukvarjali z nepoštenostjo na milijonsko škodo državne
blagajne, ampak so bili tudi kot res pravi cigani, ka-
dar se prizlazi do oblasti: nasilni in krvoželjni.

Kaj sta uganjala Pribičević in Žerjav s pomočjo
orjunske band, je kmetski javnosti znano več kot do-
volj. Pašič sam je na javnih shodih grozil s krvo-
prelitjem in kar je Pašič zagrozil, to sta Pribičević in
Žerjav izvršila. Pod cigansko, Pašič-Pribičevićovo vlad-
do je bilo res tako, kakor označuje to za celo Jugosla-
vijo prežalostno petletno dobo Radič, ko pravi: V teli

napad na leva ni kaka posebna reč zanj, — morebiti pa
tudi, da ne razume njegovega govorjenja.

In nato je neznani junak molče spet segel po nož
in si odrezal lep kos mesa iz levove hrbtenice. Počeni-
je, zasadil svoje krepke bele zobe v meso in namignil
Claytonu, naj si tudi sam postreže.

Clayton je v nemem začudenju gledal, s kako slast-
jo je njegov rešitelj používal velike grizljaje, — posne-
mal pa ga ni.

V glavo mu je šinila misel, da je neznanec morebiti
tisti Trzan, ki so njegov listek brali na vratih obrežne
koče.

Kako da torej ne govori angleški —? Saj je bil li-
stek pisan v angleškem jeziku!

Spet ga je nagovoril. Topot mu je neznanec men-
da dal tudi odgovor. Vsaj tako je sodil Clayton, ko je
čul nerazumljive glasove, ki so bili pa bolj podobni
opičjemu žlobudranju in renčanju divjih živali ko člo-
veški govorici.

Ne —! Ta človek ni bil Trzan. Niti besedice ni znal
angleški.

V tem se je neznanec nasitil. Vstal je, vtaknil nož
za pas, pobral orožje, pokazal nekam v gozd, v čisto
drugo smer, kot si jo je izbral Clayton, se obrnil in sto-
pil naprej.

Ves začuden se je Clayton obotavljal. Prepričan je
bil, da ga hoče »divji mož« — ta je sodil, da je njegov
rešitelj — peljati še globlje v pragozd.

Pa »divji mož« se je obrnil, prijel obotavljajočega
se Angleža za vrat in ga brez vsakršnih vljudnih po-
klonov tiral in tiščal pred seboj po poti, dokler ni
Clayton razumel, da ne pomaga nobeno obotavljanje in
ustavljanje.

Tedaj ga je »divji mož« izpustil.

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

Onemogel strah je objel Claytona. Udje so mu od-
povedali pokorščino, roka mu je omahnila mesto da bi
vrgla sulico, noga se ni genila v beg.

Nekaj je zašumelo nad njim v drevju —

Nov sovražnik, ki ga je napadel od zgoraj, je po-
mislil. Pa ni mogel dvigniti oči, kakor prikovan je
strmel v dvoje zelenkastih obročev, ki sta žarela iz mra-
ka, — levove oči —

Pank — je tedaj nekaj zapelo nekje nad njim kot
bi se bila vrv odtrgala in v istem hipu je zagledal
Clayton puščico v rumenem levovem kožuhu.

Rjoveč od bolečine in jeze je planil lev, pa Clayton
je, sam ni vedel kako in kedar, skočil v stran. Ko se je
obrnil nazaj k levu, je zagledal prizor, ki mu je vso kri
pognal v lica.

V hipu ko se je lev obrnil, da bi nanovo napadel,
je šinil z drevesa nad njim orjak in se spustil narav-
nost levu na hrbet.

Silne roke, kipeče jeklenih mišic, so po bliskovo
objele leva krog vratu in dvignile mogočno telo na
zadnje noge, prav kakor bi mestni gospodič dvignil
majhnega psička od tal.

Prizor, ki ga je tedaj zrl Clayton v mračnih globi-
nah afriške džungle, se mu je z neizbrisno silo vtisnil
v spomin za vse življenje.

Neznano bitje tam pred njim je bila poosebljena
orjaška moč in utelešena moška lepota. Toda mladi or-

jak ni kazal samo telesnih lastnosti, — videti je bilo,
da se ne zanaša toliko na silo svojih mišic, ki so vkljub
vsemu zaostajale za strašno levovo močjo, ampak da si
bo priboril zmago z nadmočjo svojega duha, z naglost-
jo svojih kretenj.

Z desnico je držal leva krog vratu, levica pa je po
bliskovito zopet in zopet sunila dolg lovski nož levu v
srce. Besno je rjovela žival, grabila s strašnimi šakami
po zraku in se skušala otresti drznega napadalca.

Le par trenutkov dalje bi naj še bil trajal boj, pa
bi bil njegov izid za mladega junaka nesrečen in more-
biti tudi za Claytona.

Pa vse je šlo s tako naglico, da se je žival mrtva
zgrudila na tla, še preden se je otresla svoje zmede.

In tedaj je neznani zmagovalec stopil levu za vrat,
dvignil lepo mlado glavo in zagnal v strmečo džunglo
zmagoviti, izzivalni bojni krik Kršakovega rodu, ki je
trenutek poprej tako zelo preplašil Claytona.

Strme je zrl Clayton na svojega rešitelja.

Pred njim je stal mlad človek, v ozki usnjati lov-
ski obleki, ki je pa puščala roke in prsi gole in razka-
zovala dovršeno, krepko razvite ude in silne, jeklene
mišice. Krog vratu mu je visel na zlati verižici navesek,
na katerem so se bleščali diamanti neprecenljive vred-
nosti.

Vtaknil si je nož za pas, ter pobral lok in tulj, ki ju
je vrgel v stran, preden je napadel leva.

Clayton ga je nagovoril angleški, misleč, da je kak
samoten lovec, ki se je iz kakršnegakoli vzroka naselil
v divjem pragozdu, ter se mu je v izbranih besedah za-
hvalil za rešitev. Obenem mu je laskavo častital na
njegovi silni moči in izurjenosti.

Pa neznanec je le srepo gledal vanj in lahko sko-
mignil z rameni, kar je morebiti pomenilo, da takle